

HISTORIEBREV NR. 6

JUNI 2021

ENERHAUGEN, GRØNLAND OG TØYEN HISTORIELAG

Redaktør: Jørn-Kr. Jørgensen – jornjoer@gmail.com - Redaksjon: Karin Arnesen og Olav Rune Bastrup

SKULLE TØYENSENTERET EENTLIG HETE KAMPENSENTERET?

Dette bildet er tatt før Tøyensenteret ble bygget. Nedgangen til Tøyen T-bane er på plass, men slik så det ut. Våre yngre lesere og medlemmer har kanskje aldri sett dette, men det var en «tid før tiden». Kjenner du deg igjen?

Dassa Horn hadde en interessant artikkel i Kampenkalenderen 1997. Den het «Hagegata før Tøyen sentrum». Vi tillater oss å sakse og her er noe av det han skrev:

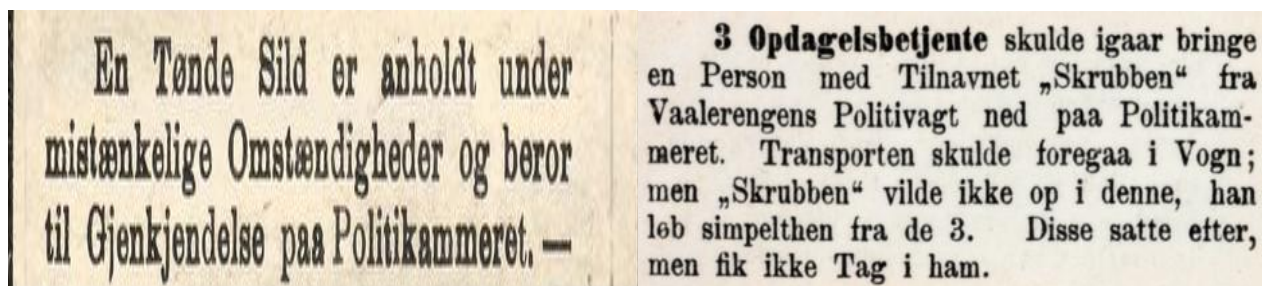
«Første gangen navnet Tøyen dukket opp på det området som med urette heter Tøyen sentrum var i *Generalplan for Oslo*, publisert i 1950. Tøyen ble i planen utpekt som bydelssenter på linje med Tåsen og Lambertseter. Forskjellen var bare det at mens Tåsen og Lambertseter var jordbruksareal, var «Tøyen» Kampens travle handlestrøk med Hagegata, Vardalgata og Kolstadgata.

Åpningen av T-banen i 1966 med stasjon nesten rett under kjelleren til Kampen postkontor i Ringgata gjorde ikke navnsituasjonen bedre, fordi navnevalget ble «Tøyen – Munchmuseet». I forbindelse med byggingen av T-banen ble hele strøket sanert. Hagegatas fine løp fra Brinken

ned til Botanisk hage ble brutt av Tøyensenteret.

Vi reiser derfor parolen: «T-banestasjonen skal hete Kampen – Munchmuseet» og senteret må døpes om til «Kampensenteret».

Nå har Munchmuseet så godt som flyttet fra Tøyen, så den saken er ute av verden. Men Tøyensenteret ligger der det ligger, og har nylig fått navnet Tøyen Torg. Å kalle det Kampensenteret er å se på som en pussighet, en anakronisme. Tøyen er Tøyen – og vi som er født og oppvokst her, er født på Tøyen, og de fleste av oss her gått på Tøyen skole. - Min salige far, som het Gunnar, var født og oppvokst i Hølandsgata og gikk på Kampen skole. Han drømte aldri om å være noe annet en Kampegutt. Jeg er og forblir til «evig tid» Tøyengutt. Og Tøyensenteret (Tøyen Torg) forblir Tøyensenteret. Ferdig snakka! (JKJ).

BILER BRANT UTENFOR SMEDGATA 25

Natten til 28. mai brant det i to biler i Smedgata på Enerhaugen. For de som ikke vet det, går Smedgata nordøstover fra Enerhaugplassen til Sørli plass, der den møter Sørligata og Jens Bjelkes gate. Navnet var i bruk før byutvidelsen i 1859.

Enerhaugen ble sanert og endret dramatisk karakter tidlig i 1960-årene, men gateløpet ble for det meste beholdt. - Når det brenner i biler som dette, skaper det alltid stor uro i nærmiljøet. Da gjelder det å redde det som redde kan, og Oslo Brannvesen er første etat man bør ringe til å si fra. Politiet er klar over alle de sakene vi har hatt i Oslo de siste åra, og følger denne utviklingen meget nøye. Et sted finnes det svar på alle bilbrannene. (JKJ).

SØRLI Plass

Dette fargebildet av Sørli plass som ligger i grenseområdet mellom Tøyen og Enerhaugen. Plassen ligger der Sørligata krysser Jens Bjelkes gate; t.v. ligger den gamle Kneipbrødfabrikken. Navnet på plassen ble vedtatt i 1998. Ingen hus har adresse Sørli plass. Fontenen på plassen stod tidligere på Arne Garborgs plass. På grøntarealet på sørvestsiden av plassen står granittstatuen Klesvask (1969) av Erling Saatvedt. Sort-hvitt-bildet viser Sørli plass «den andre veien», mot Sørligbakken. Tidene forandrer seg, og utviklingen lar seg ikke stoppe. Gamle bilder som dette er interessante å studere. De forteller både historie og kulturhistorie – og mange kjenner seg igjen.

HISTORIELAGETS ARBEIDE FØRSTE HALVÅR 2021

Det går mot sommer og mot bedre tider får vi tro. Det ble ikke anledning til å avholde medlemsmøter hittil i år så nå satser vi sterkt på høsten i stedet. Det mangler ikke på planer, men nøyaktige datoer og temaer kommer vi med over sommerferien når vi er trygge på at vi kan samle alle dere historieinteresserte. Bl. a. arbeider vi med et eksklusivt besøk på Norsk Folkemuseum/Enerhaugen og mange interessante foredrag. Dersom det fremdeles er restriksjoner vil vi vurdere å gjennomføre noe digitalt.

Her er en oppramsing av arbeidet vi ellers har drevet med. Det er laget budsjett, sendt ut faktura for medlemsavgift 2021. Etter «opprydding» er vi nå ca 80 medlemmer. Årsmelding for 2020 med regnskap og budsjett for 2021 er laget og Årsmøtet med forslag til nye vedtekter ble avholdt 25. mai. Det arbeides med et strategidokument som vi vil ha klart før sommerferien.

Jørn-Kr. Jørgensen har hver måned laget Historiebrev som er sendt alle medlemmer. Fotogruppa har sendt de første bildene til Folkemuseet for registrering og for å teste prosedyrene. Programgruppa har laget en brosjyre om historielaget og en roll-up til bruk så snart vi kan møtes igjen. Medlemmer og styret har skrevet artikler til Historiebrevene og hjemmesidene våre.

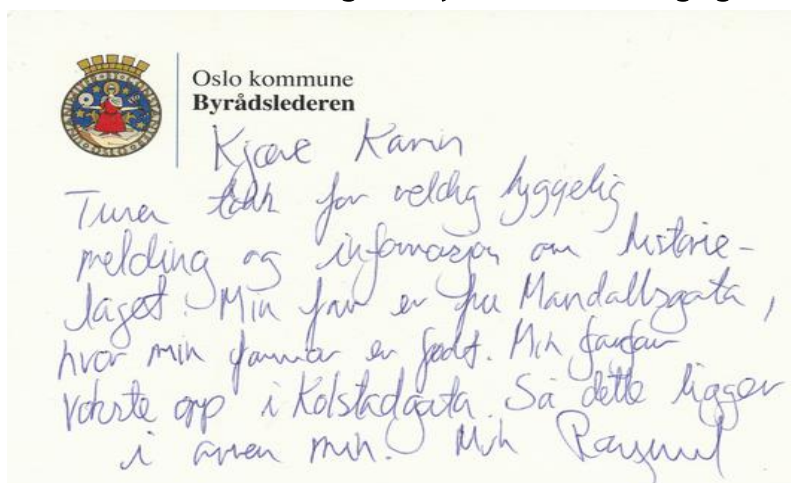
Endelig et historielag for området Enerhaugen, Grønland og Tøyen

På Facebook har vi publisert i overkant av 50 innlegg og det har vært rimelig god respons. Til vinterferien og påske ble det laget spesielle quiz hvor du kunne svare på spørsmål og ta en tur rundt i området vårt. Hjemmesidene våre har fått diverse påfyll av artikler og har endelig vært godt nok besøkt til at søkefunksjonen nå fungerer.

Vi søkte i fjor høst om såkalte nabomidler fra Bydel Gamle Oslo og fikk kr 15.000 utbetalt i år. Vi har fått tilsvarende beløp i år pluss kroner 30.000 i frivillighetsmidler.

Vi vil starte opp arbeidet med digitale fortellinger fra området. Vi har også vært i dialog med selskapet Tidvis om gjenskaping av tapte historiske miljøer ved hjelp av 3D. Vi er i dialog med den ideelle organisasjonen Murbyen Oslo og har bl.a. fått bruke deres serie av videoer fra Tøyen på våre Facebook-sider. Vi håper kunne samarbeide videre med dem. Styret har deltatt på gratis kurs hos Memoar, en organisasjon for innsamling og

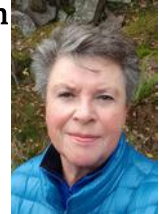
bevaring av muntlig historie. De samarbeider med minner.no som er en del av Norsk Folkemuseum. Planen er at historielaget skal intervju personer som har relasjoner til området. Vi håper å komme i gang med dette til høsten. Hersleb skole fyller 100 år i 2022 og vi har tatt initiativ til at det blir laget en bok eller et hefte til jubileet. Styret har fått en del eksemplarer av lokalavisen «Grønlandsposten» fra 1970-80 tallet. Vi gjennomgår disse før de leveres til Nasjonalbiblioteket for digitalisering og

arkivering.

Dette halvåret har vi dessuten arbeidet kontinuerlig med å bygge et nettverk mot kommunen, bydelen, næringsliv, institusjoner og foreninger i området. Totalt ca 80 personer har fått mail med generell info og digital versjon av Historiesus (magasinet fra des 2020). Responsen har vært god og ca halvparten skrev en hyggelig hilsen tilbake. Fra byrådet, Raymond Johansen, kom det en personlig hilsen hvor han fortalte om sin families tilhørighet til Grønland og Tøyen.

I juni kommer en omtale av historielaget i «Ener'n», Enerhaugen Borettslags egen avis. Vi har også inngått avtale om distribusjon av vår nye brosjyre i postkassene til de 470 boenhetene. Det er et kontinuerlig arbeide å skaffe historielaget flere medlemmer. Det viktig å komme opp i et visst medlemstall i forhold til både hva vi kan forvente å få av offentlige midler til forskjellige prosjekter og i forhold til samarbeidspartnere. Fra og med juni og frem til høsten vil vi forsøke drive mer oppsøkende virksomhet lokalt. Vi i styret ønsker dere alle en god sommer.

Karin Arnesen

Oslo, 16, juni 2021. Karin E. Arnesen, nestleder

TO STATSMINISTRE PÅ MUNCHMUSEET

Dette bildet er så gammelt at nesten alle har glemt det, men siden det er sommer tørker jeg støvet av det - den svenske statsministeren Tage Erlander og Norges statsminister Einar Gerhardsen på arbeidssangkveld på Munch-museet på Tøyen 30. april 1973. Det er et morsomt minne og det var en hyggelig opplevelse - og spesielt at det var det første bildet jeg tok med mitt nyinnkjøpte, analoge, Pentax Spotmatic; et kamera som senere ble med over hele verden og som fremdeles ligger i en skuff. (JKJ)

BEBARTET BRANNVAKT: Brann- og politivakta sto for den første markeringen av myndighetene på Grønland. Her fra 1894. Foto: Thorsen, Joh. / Oslo Museum. Se også et bilde av noen av de første politiavdelingene stasjonert på Grønland, riktignok etter flytting til Tøyenbekken (ikke fri gjengivelse): Grønland politistaasjon, 1892.

GÅ PÅ OPPDAGELSESFERD

Den beste måten å lære historie på, er å gå på oppdagelsesferd og finne ut av saker og ting på egenhånd. I vårt distrikt finnes det noe så flott som et Brannmuseum. Det ligger ved siden av Kaffebrenneriet så å si vegg i vegg med Grønland kirke. Gå på tur dit ned i sommer. Oppdag noe nytt og spennende. Enerhaugen, Grønland og Tøyen er områder i byen med en rik og frodig historie som må oppdages av stadig nye generasjoner. Ta med koner, barn og barnebarn – se, hør og lær! God sommer! (JKJ).

ENERHAUGEN, GRØNLAND OG TØYEN HISTORIELAG

c/o Interkulturelt Museum (IKM), Tøyenbekken 5, 0188 Oslo

E-mail: egt.historielag@gmail.com - Org.nr. 924 634 766 Bankkonto: 1813 31 32690 - Vipps: 611188
